

# การประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

## Public Relations of Kasetsart University Main Library

อาภากร สุวรรณธรรม<sup>1</sup>  
Apakorn Suwanthamma

### ABSTRACT

The purpose of this study was to find out the opinion of faculties, officials as well as students who working and study in Kasetsart University, Bangkok Campus during academic year 1989, towards the suitability of the various patterns and approaches of the library public relations adopted by Main Library, Kasetsart University. These patterns such as Library Instruction Manual, Newsletters, New Book Exhibitions/Book News and Current Content News, Library Tours, Exhibitions and Bulletin Boards are used in current to help the users get information concerned within appropriate time. The results revealed that, a large number of the users get information from Library Instruction Manual by entering library is membership, as well as getting from Newsletters by distributing in the library. Some also getting information from New Book Exhibitions by participating the events while some getting from Book News and Current Content News, by inspecting bulletin boards or circulation of their own faculties. Some ways getting from Library Tour by taking part with freshly's orientation as well as getting from Library's Exhibitions and Newspaper Board by inspiring of their own interests.

When the patterns and the method of public relations are compared by means of suitable scores. It is found that, the users who are faculties including officials agreed that, Newspaper Board are most suitable methods of public relations while the users who are students agreed that New Book Exhibitions are most suitable. However, after a chi-square have been tested to find out co-relation between the users and the method of getting information. It also found that, a type of library's users and methods of getting information are co-related with 2 patterns. They are Newsletters and New Book Exhibitions/Book News and Current Content News.

Furthermore, when the suitable scores are compared with the content according to typers of the users. It was appeared that, there were three various point of views. Firstly, the users who are faculties recommended the content of Library Instruction Manual are most suitable in content. Secondly, the users who are officials recommended that Library Instruction Manual and Bulletin Boards are most suitable in content, and Thirdly, the users who are students recommended that Library Tours are most suitable in content.

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ข้าราชการและนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งกำลังปฏิบัติงานและศึกษา

อยู่ในปีการศึกษา 2532 ที่มีความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันในการช่วยให้ผู้ใช้ได้รับทราบข่าวสารที่ควรทราบในระยะเวลาที่เหมาะสม จากรูปแบบการประชาสัมพันธ์ทั้ง 6 รูปแบบ

1 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์  
Main Library, Kasetsart University

คือ เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด สารแจ้งข่าว การจัดแสดงหนังสือใหม่/รายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่ การนำชมห้องสมุด การจัดนิทรรศการและป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุด ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ได้รับเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดโดยการแจกเมื่อมาทำบัตรสมาชิกห้องสมุด ได้รับสารแจ้งข่าวโดยวิธีการแจกภายในห้องสมุด ได้ชมการจัดแสดงหนังสือใหม่ภายในสำนักหอสมุด ได้รับรายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่จากการติดประกาศ หรือเวียนภายในภาควิชาหรือกอง ได้รับการแนะนำหรือนำชมห้องสมุดพร้อมกับการปฐมนิเทศนิสิตใหม่ ได้รับชมนิทรรศการที่จัดโดยสำนักหอสมุด และได้รับทราบข่าวสารจากป้ายข่าววันนี้

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุดประเภทป้ายข่าววันนี้ เป็นวิธีการประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสมที่สุด ส่วนผู้ใช้ประเภทนิสิตมีความคิดเห็นว่า การจัดแสดงหนังสือภายในสำนักหอสมุดมีความเหมาะสมมากที่สุดและเมื่อทดสอบค่าไค-สแควร์เพื่อหาความสัมพันธ์ของผู้ใช้กับวิธีการ ที่ได้รับทราบข่าวสาร พบว่า ประเภทของผู้ใช้ห้องสมุดและวิธีการที่ได้รับทราบข่าวสารมีความสัมพันธ์กัน 2 รูปแบบ คือ สารแจ้งข่าว และการจัดแสดงหนังสือใหม่/รายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดตามความคิดเห็นของผู้ใช้ทั้ง 3 ประเภท พบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์ มีความคิดเห็นว่า เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดมีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหามากที่สุด ผู้ใช้ประเภทข้าราชการมีความคิดเห็นว่า เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดและป้ายข่าววันนี้มีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหามากที่สุด ส่วนผู้ใช้ประเภทนิสิตมีความคิดเห็นว่า การนำชมห้องสมุดมีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา

## บทนำ

### ที่มาของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้วว่า ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัยในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของสรรพวิชาแขนงต่างๆ เป็นศูนย์กลางของการศึกษาหาความรู้ ห้องสมุดที่ดีจึงมีบริการหลายๆ ประเภทไว้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ซึ่งแตกต่างกันไป และเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการได้อย่างเต็มที่อย่างไรก็ตาม มีผู้ใช้เพียงบางส่วนเท่านั้น ที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด และได้ประโยชน์จากบริการที่มีอยู่ ในการที่จะช่วยให้บริการของห้องสมุดบังเกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้ได้อย่างกว้างขวางต้องอาศัย "การประชาสัมพันธ์" เป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างบุคลากรของห้องสมุดกับผู้ใช้ เพราะการประชาสัมพันธ์สามารถเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล กิจกรรมและบริการของห้องสมุดไปสู่ผู้ใช้ได้ในระดับกว้าง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ ความเชื่อถือ ความเข้าใจอันดีระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ อันจะมีผลต่อการพัฒนาห้องสมุดต่อไป

ปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีอยู่หลายรูปแบบและหลายวิธีการ เช่น เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด สารแจ้งข่าว การจัดแสดงหนังสือใหม่/รายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่ การนำชมห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุด ฯลฯ แต่การประชาสัมพันธ์ที่ห้องสมุดจัดขึ้นนี้ ยังไม่เคยมีการประเมินผลว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงไร ดังนั้น จึงน่าที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมของการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสม อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้โดยตรง

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของสำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบ และวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันในการช่วยให้ผู้ใช้ได้รับทราบข่าวสารที่ควรทราบในระยะเวลาที่เหมาะสม

### ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ ข้าราชการและนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งกำลังปฏิบัติงานและศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2532 ที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ และวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันในการช่วยเหลือผู้ใช้ได้รับทราบข่าวสารที่ควรทราบในระยะเวลาที่เหมาะสม

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด ที่มีต่อรูปแบบ และวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ทำให้ทราบความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการ ในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. นำผลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปปรับปรุงการดำเนินงานในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ห้องสมุดมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญโดยทั่วไป เพื่อการศึกษา เพื่อข่าวสารและความรู้เพื่อการค้นคว้าและวิจัย เพื่อความจรรโลงใจ และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งวิทยาการ ที่ต้องสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ มากมาย มีหน้าที่ให้บริการและต้องติดต่อกับผู้มาใช้บริการอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจอันดี ความนิยมความศรัทธา และความสัมพันธ์อันดีระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์นั่นเอง

การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด หมายถึง การเผยแพร่ให้ผู้ใช้บริการและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุดว่ามีอะไรบ้าง ให้บริการอะไรแก่ผู้ใช้บ้าง

เพื่อจะได้มารับบริการต่างๆ ของห้องสมุด และจะต้องสร้างความเชื่อถือ ความศรัทธา ความเข้าใจอันดีต่อห้องสมุด ให้เกิดกับผู้ใช้บริการและผู้เกี่ยวข้อง (ธาดาศักดิ์, 2525 : 135) เป็นสื่อ นำความคิดเห็นและข่าวสารต่างๆ จากห้องสมุดไปยังผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งที่จะสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน และช่วยให้ห้องสมุดสามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกลมกลืน (Harmonious adjustment) กับสังคมได้ (Cultip and Center, 1978 : 8) และยิ่งมุ่งหวังจะให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์จากบริการต่างๆ ของห้องสมุดอย่างเต็มที่อีกด้วย (แมนมาส และ สิริพันธ์, 2517 : 340)

วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โดยทั่วไปมี 7 ประการ คือ

1. เสนอรายงานหรือแจ้งให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด
2. สร้างความเชื่อถือ ความศรัทธาและความนิยมต่อห้องสมุดให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ใช้
3. สนับสนุนให้ผู้ใช้เข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลหรือสนับสนุนกิจการต่างๆ ของห้องสมุด
4. ส่งเสริมให้ผู้ใช้มองเห็นความสำคัญของห้องสมุด
5. ส่งเสริมให้ผู้ใช้กับห้องสมุดหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อความร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย
6. ประเมินความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด เพื่อดัดแปลงบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้
7. แก้ไขปัดเป่าเคลือบแคลงบรรดาข้อข้องใจและสิ่งที่จะทำให้ผู้ใช้เข้าใจห้องสมุดผิดๆ ช่วยให้ผู้เยี่ยมชมหน่วยงานในทางที่ดี

### สื่อในการประชาสัมพันธ์

เครื่องมือหรือสิ่งที่ใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้น มีอยู่มากมายหลายประเภทด้วยกัน อาทิเช่น สื่อบุคคล (personal media) คำพูด (spoken words) ส่วนสื่อมวลชน (mass media) ก็คือวิทยุกระจายเสียง

หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังมีสื่ออื่นๆ อีก ได้แก่ สิ่งพิมพ์ และเอกสาร (printed media) วารสาร นิตยสาร ภาพนิ่ง फिल्मสตริป จดหมายข่าว โปสเตอร์ และป้ายประกาศ การโฆษณาสถาบัน หรือการโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ และการจัดเหตุการณ์พิเศษต่างๆ (special events) ฯลฯ เป็นต้น (วิรัช, 2526 : 268)

### รูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด แบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น การเผยแพร่ข่าวสาร การให้การศึกษาดูงาน การบริการข่าวสาร การแจ้งใจ การกระตุ้นเตือน (วิจิตร, 2522 : 34) แต่ละรูปแบบจะใช้สื่อแตกต่างกันตามความเหมาะสมซึ่งสื่อแต่ละประเภทย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย การเลือกใช้สื่อประเภทใดจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้ใช้ที่อยู่ในเป้าหมายว่ามีคุณสมบัติในการรับข่าวสารเพียงใด (ประธาน, 2518 : 73) ฉะนั้น การประชาสัมพันธ์ จึงมีความจำเป็นในการเลือกสื่ออย่างพิถีพิถัน เพราะหากใช้สื่อไม่เหมาะสมแล้ว จะกลายเป็นสะกิดก้นการดำเนินงานประชาสัมพันธ์มิให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ (กรีซ, 2518 : 40)

สำหรับในเรื่องการใช้สื่อ มีการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกสื่อที่เหมาะสม เมื่อปี ค.ศ. 1982 ในสหรัฐอเมริกา โดยทำการทดลอง 2 วิธี คือ ให้กลุ่มตัวอย่างดูอย่างเดียว และให้ดูและฟังด้วย ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่ได้ดูอย่างเดียวจำเนื้อหาได้เพียง 20% เท่านั้น และนักศึกษาที่ได้ดูและฟังสามารถจำเนื้อหาได้เกือบ 50% (Hill and Turner, 1982 : 30) นอกจากนี้ และจากงานวิจัยของ สุภาพร (2530 : 221) เรื่องพฤติกรรมการรับข่าวสาร ของผู้ใช้ต่อรูปแบบการสื่อสารด้วยภาษาเขียนของห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่เคยอ่านข่าวสารจากรูปแบบการสื่อสารด้วยภาษาเขียนของห้องสมุดเกือบทุกรูปแบบ โดยอ่านข่าวสารจากป้ายนิเทศมากที่สุด นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีการนำข่าวสารจากการอ่านไปใช้ และได้ประโยชน์จากข่าวสารต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงเนื้อหาต่างๆ ของรูปแบบการสื่อสารด้วยภาษาเขียนให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วิธีการและรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด มีหลายวิธี คือ

1. สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ใช้และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
2. จัดห้องสมุดให้เรียบร้อย เป็นระเบียบ สวยงาม สะดวกต่อการใช้ เป็นการดึงดูดความสนใจของผู้มาใช้ (ธาดาศักดิ์, 2525 : 140)
3. ร่วมมือกับห้องสมุดอื่นๆ ชมรมห้องสมุด สถาบันหรือองค์กรอื่นๆ
4. ให้บริการในการใช้ห้องสมุดและบริการอื่นๆ ให้ดีที่สุด บ่อยที่สุดและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (อัมพร, 2517 : 195)
5. จัดทำสิ่งพิมพ์ต่างๆ เกี่ยวกับห้องสมุดสำหรับแจกจ่าย เช่น แนะนำให้รู้จักเรื่องราวต่างๆ ของห้องสมุด บริการใหม่ๆ ประวัติของห้องสมุด ในต้นปี ค.ศ. 1975 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ห้องสมุดโพลีเทคนิค และห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาในอังกฤษ ได้รวมกลุ่มกันจัดพิมพ์เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด โดยประกอบด้วยเนื้อหาการบริการ และทรัพยากรห้องสมุด ปรากฏว่าได้ผลดีเยี่ยม และในเดือนธันวาคมปีเดียวกันมียอดรวมการส่งจองสิ่งพิมพ์จาก 52 สถาบัน (มหาวิทยาลัย 34 แห่ง โพลีเทคนิค 13 แห่ง และวิทยาลัยวิชาการศึกษา 5 แห่ง) ถึง 405 ฉบับ (Hill and Turner, 1982 : 24-25)

ในเรื่องคู่มือการใช้ห้องสมุด Durey (1973 : 85-90) ได้สำรวจคู่มือการใช้ห้องสมุดที่ใช้ในปี ค.ศ. 1972 และ ค.ศ. 1973 ของมหาวิทยาลัย 8 แห่ง ในประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศอังกฤษ สรุปผลวิจัยในด้านเนื้อหาที่กล่าวถึงในคู่มือการใช้ห้องสมุดว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับรายชื่อบุคลากรของแต่ละแผนก รายชื่อบุคลากรพร้อมด้วยหมายเลขโทรศัพท์ กฎ ระเบียบการใช้ห้องสมุด บัตรรายการและการใช้ระบบการจัดหมู่ การค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ไม่อยู่ในชั้น เวลาเปิด-ปิดบริการ บริการต่างๆ ของห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาใหม่ การยืมระหว่างห้องสมุด และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ การจัดแสดงหนังสือ แผนผังห้องสมุด การสำรองหนังสือ และคำเชิญชวนให้ผู้ใช้เสนอแนะในการบริการและการจัด

ซื้อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ อำพร (2529 : 140) ได้วิเคราะห์คู่มือการใช้ห้องสมุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยสำรวจและศึกษาคู่มือการใช้ห้องสมุด ที่ใช้ในปี พ.ศ. 2528 ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 28 แห่ง ในด้านการจัดทำ ประเภท รูปแบบ วิธีการเผยแพร่ และเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบของคู่มือการใช้ห้องสมุดฉบับดังกล่าว แนวเหตุผลประการหนึ่ง คือ คู่มือการใช้ห้องสมุดฉบับปัจจุบันของห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยยังมีเนื้อหาและรูปแบบไม่สมบูรณ์ โดยได้วิเคราะห์เนื้อหา คู่มือการใช้ห้องสมุด จำแนกตามรูปแบบ ได้แก่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ใน การวิเคราะห์ กล่าวคือ รูปเล่มแบบ จุลสาร ควรจะกล่าวถึงเนื้อหาทั้งหมด 28 หัวข้อ แต่คู่มือการใช้ห้องสมุด ฉบับที่มีหัวข้อเนื้อหาจำนวนสูงสุดเพียง 22 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 78.57 รูปเล่มแบบแผ่นพับควรจะกล่าวถึงเนื้อหาทั้งหมด 19 หัวข้อ คู่มือการใช้ห้องสมุดแบบแผ่นพับ ฉบับที่มีหัวข้อเนื้อหาสูงสุดมีเพียง 14 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 76.64 และรูปเล่มแบบแผ่นปลิว ควรจะกล่าวถึงเนื้อหาทั้งหมด 20 หัวข้อ แต่มีกล่าวถึงเพียง 9 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 45.00 ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นไปตามแนวเหตุผลที่ตั้งไว้โดยงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้ เป็นงานวิจัยที่สำรวจและศึกษาเนื้อหาจากคู่มือการใช้ห้องสมุด ยังมีได้ไม่มีการศึกษาในแง่ของผู้ใช้ว่ามีความต้องการเนื้อหาในด้านใดบ้าง และมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้กับห้องสมุดแต่ละแห่งหรือไม่

6. จัดทำข่าวสารของห้องสมุด หรือวารสารของห้องสมุด เพื่อเผยแพร่บริการและกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าห้องสมุดจะจัดกิจกรรมอะไรเมื่อไหร่

7. จัดบรรยาย ปาฐกถา หรืออภิปรายพิเศษ เรื่องราวของห้องสมุด

8. จัดให้มีนิทรรศการต่างๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมและบริการของห้องสมุด

9. จัดรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเผยแพร่กิจการห้องสมุด

10. จัดทำรายงาน ผลงานประจำเดือน หรือประจำปี และหาทางเผยแพร่

11. จัดฉายภาพยนตร์ หรือโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์

อย่างอื่นอันเกี่ยวกับห้องสมุด ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของสไลด์ โดยทัศนีย์ และมะลิ (2523 : 17-22) ร่วมกันวิเคราะห์คุณภาพของสไลด์ชุดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อต้นปี 2523 เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การวิเคราะห์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีความเข้าใจเนื้อหาของสไลด์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี แต่มีความเห็นว่าควรปรับปรุงรายละเอียดของเนื้อหาแต่ละประเภทให้มากขึ้น ไม่ควรเป็นวิชาการมากเกินไปและควรเน้นจุดสำคัญๆ ให้มากขึ้น ในด้านเสียงเห็นว่าควรปรับปรุงให้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และในด้านความต้องการของผู้ใช้เกี่ยวกับสไลด์ทัศนวัสดุ งานวิจัยของ วนิดา (2525 : 130-134) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ห้องสมุดเพื่อการวิจัยของข้าราชการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้โสตทัศนวัสดุ เช่น ไม่ทราบว่าจะค้นรายชื่ออย่างไร จะใช้บริการอย่างไร ผู้ใช้เหล่านี้ได้เสนอแนะแก่ห้องสมุดว่าควรมีการแนะนำบริการห้องสมุดแก่ข้าราชการใหม่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัยด้วย

ส่วนในเรื่องป้ายแจ้งข่าวสารและตำแหน่งวัสดุต่างๆ ในห้องสมุดนั้น พิมพ์ (2528 : 10) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาหนังสือของนักศึกษาในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าป้ายบอกทิศทางที่ตั้งหนังสือและวัสดุต่างๆ ไม่ชัดเจนและมีน้อยเกินไปเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การค้นหาหนังสือในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ของนักศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ จิฤติ (2522 : 136) ได้ทำการสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า การจัดป้ายแสดงตัวอย่างพร้อมคำอธิบายวิธีใช้บัตรรายการ การจัดแผนผังตู้หนังสือและหมวดหมู่พร้อมการทำป้ายหมวดหมู่ต่างๆ ประจำตู้หนังสือให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการค้นหาหนังสือเป็นสิ่งที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยต้องการให้ห้องสมุดจัดทำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าป้ายที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อบอกหมวด

หมู่หนังสือ อธิบายการใช้บัตรรายการและบอกทิศทาง นั้นมีความสำคัญแก่ผู้ใช้อย่างยิ่ง และในปี 2531 ปราณี (2531 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้หอสมุดกลางกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อป้ายต่างๆ ขนาดตัวอักษร พื้นที่ป้าย พื้นที่สัญลักษณ์ ลักษณะการติดตั้ง ตำแหน่งที่ติดตั้ง แผนงานที่ใช้ และประเภทวัสดุของป้าย ที่ติดตั้งในหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการ ไม่พอใจขนาดตัวอักษรบนป้ายที่ติดตั้งบริเวณตู้บัตรรายการ บริเวณชั้นล่างทั่วไป ห้องวารสาร และห้องบริการเอกสาร สนเทศ จำนวน 14 ชั้น จากป้ายทั้งหมด 66 ชั้นซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ผู้ใช้พบอุปสรรคในการหาแหล่งข้อมูล หรือวิธีการใช้ข้อมูลมากและเสนอแนะให้แก้ไขขนาดตัวอักษรบนป้ายเหล่านี้ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

จะเห็นได้ว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญของ หอสมุดจากการวิจัยของ วนิดา (2523 : 1-162) ได้ทำ การศึกษาปัญหาการใช้บริการหอสมุดกลางของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าสิ่งที่ห้องสมุดประสบ ความล้มเหลวมากที่สุดคือการประชาสัมพันธ์ซึ่งมีน้อย มากในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ภายใน ระหว่างหน่วยงานในมหาวิทยาลัย อาจารย์ หรือนักศึกษา จึงทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดประสบปัญหาในการใช้บริการอยู่เสมอ ฉะนั้น การศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบ และวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด จึงน่าที่จะเป็นประโยชน์ สำหรับการปรับปรุงงานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ อาจารย์ ข้าราชการ และนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบาง- เชน ที่กำลังปฏิบัติงานและศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2532 และผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple Random Sampling) ตาม Table 1 คือ สุ่มจากอาจารย์คณะต่างๆ 11 คณะ โดยให้กลุ่มตัวอย่าง กระจายอยู่ทุกคณะจำนวน 74 คน จากข้าราชการสำนัก/ สถาบัน 5 สำนัก/สถาบัน โดยให้กลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่

ทุกสำนัก/สถาบัน จำนวน 23 คน จากนิสิตระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา โดยให้กลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ทุกคณะ และระดับชั้นปีในอัตราส่วนใกล้เคียงกัน จำนวน 147 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพราะการสัมภาษณ์สามารถช่วยแยกแยะ ปัญหาเกี่ยวกับความคิดของผู้ใช้ห้องสมุด และทำให้ได้ ข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่อาจทราบได้จากการส่งแบบสอบถาม โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ การกำหนดแบบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทุกคน ก่อนการสัมภาษณ์ได้นำ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มี ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 8 คน เพื่อตรวจดูว่า คำถามเหล่านี้ เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาเรื่องที่ต้องการหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุง เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

### การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำมาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบคำตอบในแบบสัมภาษณ์นำมาแจกแจง ความถี่หาค่าร้อยละของแต่ละรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่ผู้รับทราบข่าวสารที่ควรทราบ
2. นำค่าคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ โดยหาค่าร้อยละและทดสอบความเป็นอิสระระหว่าง ผู้ใช้กับรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมที่ผู้ใช้ห้องสมุด เคยรับทราบ

**Table 1** The amount of interviewers classified by types of library users

| Types of library users | Amount | Percentage |
|------------------------|--------|------------|
| Lecturers              | 74     | 30.33      |
| Officials              | 23     | 9.43       |
| Students               | 147    | 60.24      |
| Total                  | 244    | 100.00     |

## ผล

จากรูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดทั้ง 6 รูปแบบ คือ เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด สารแจ้งข่าวการจัดแสดงหนังสือใหม่/รายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่ การนำชมห้องสมุด การจัดนิทรรศการ และป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุด ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ส่วนวิธีการที่ได้รับข่าวสารจากรูปแบบต่างๆ ทั้ง 6 รูปแบบนั้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่ได้รับเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดโดยการแจกเมื่อมาทำบัตรสมาชิกห้องสมุด ได้รับสารแจ้งข่าวโดยวิธีการแจกภายในห้องสมุด ได้ชมการจัดแสดงหนังสือภายในสำนักหอสมุด ได้รับรายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่จากการติดประกาศหรือเวียนในภาควิชา/กอง ได้รับการแนะนำหรือนำชมห้องสมุดพร้อมกับการปฐมนิเทศนิสิตใหม่ ได้รับชมนิทรรศการที่จัดโดยสำนักหอสมุด และได้รับทราบข่าวสารจากป้ายข่าววันนี้

ในด้านข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการที่ได้รับทราบข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดทั้ง 6 รูปแบบ ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดควรแจกพร้อมกับการปฐมนิเทศข้าราชการ/นิสิตใหม่ สารแจ้งข่าวควรจัดส่งเป็นรายบุคคล การจัดแสดงหนังสือใหม่ ควรนำมาจัดแสดงภายนอกห้องสมุดด้วย รายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่ ควรจัดส่งเป็นรายบุคคล การนำชมห้องสมุดหรือการแนะนำเกี่ยวกับห้องสมุด ควรทำพร้อมกับการปฐมนิเทศข้าราชการใหม่ การจัดนิทรรศการ ควรมีรูปแบบการจัดแปลกใหม่ และจัดในตำแหน่งที่มองเห็นได้ง่าย มีความเด่นสะดุดตา ส่วนป้ายแจ้งข่าวสารควรเปลี่ยนตำแหน่งที่ตั้งให้สะดุดตา และใช้ตัวหนังสืออ่านง่าย และมีสีสันทันเหมาะสม

ส่วนสาเหตุ ที่ผู้ใช้ไม่ได้รับทราบข่าวสารจากรูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดนั้นส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามี การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เมื่อแยกเป็นแต่ละรูปแบบ พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าเมื่อเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด สารแจ้งข่าว การจัดแสดงหนังสือใหม่/รายชื่อหนังสือ และสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่

และการนำชมห้องสมุด ขาดการประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดนิทรรศการ และป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุดไม่สะดุดตา

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ทั้ง 6 รูปแบบ พบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุดประเภทป้ายข่าววันนี้ เป็นวิธีการประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนผู้ใช้ประเภทนิสิตมีความคิดเห็นว่า การจัดแสดงหนังสือใหม่ภายในสำนักหอสมุดมีความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อทดสอบค่าไค-สแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของผู้ใช้กับวิธีการที่ได้รับทราบข่าวสารพบว่า ประเภทของผู้ใช้ห้องสมุด และวิธีการที่ได้รับทราบข่าวสารมีความสัมพันธ์กัน 2 รูปแบบ คือสารแจ้งข่าวสารและการจัดแสดงหนังสือใหม่/รายชื่อหนังสือและสารบาญบทความวารสารฉบับใหม่

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดตามความคิดเห็นของผู้ใช้ทั้ง 3 ประเภท พบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์มีความคิดเห็นว่า เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด มีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหามากที่สุด ผู้ใช้ประเภทข้าราชการมีความคิดเห็นว่าเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด และป้ายแจ้งข่าวสารมีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาที่สุด ส่วนผู้ใช้ประเภทนิสิตมีความคิดเห็นว่า การนำชมห้องสมุดมีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา มากที่สุด และเมื่อทดสอบค่าไค-สแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของผู้ใช้กับความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

## อภิปรายและข้อเสนอแนะ

### อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดทั้ง 6 รูปแบบที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารที่ผู้ใช้ควรได้รับทราบ มีผู้ใช้ได้รับทราบทุกรูปแบบ แสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมีประสิทธิภาพพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดป้ายแจ้งข่าวสาร

**Table 2    The poinion of lecturers, officials and students towards the sutiabilities and Procedures of the library public relations.**

| Types of the users/Procedures of accessing information                                                | Lecturers |            | Officials |            | Students |            | Total  |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------------|-----------|------------|----------|------------|--------|------------|
|                                                                                                       | Amount    | Percentage | Amount    | Percentage | Amount   | Percentage | Amount | Percentage |
| 1. Library instruction manuals                                                                        |           |            |           |            |          |            |        |            |
| 1.1 Distributing to whom entered library membership                                                   | 20        | 48.78      | 4         | 80.00      | 48       | 51.61      | 72     | 51.80      |
| 1.2 Others                                                                                            | 22        | 53.66      | 2         | 40.00      | 45       | 48.39      | 69     | 49.64      |
| 2. Newsletters                                                                                        |           |            |           |            |          |            |        |            |
| 2.1 Placing on bulletin boards or circulating within departments                                      | 21        | 65.63      | 4         | 44.44      | 14       | 17.50      | 39     | 32.23      |
| 2.2 Placing on bulletin boards or circulating within offices of Faculty secretary/Offices/Institutes  | 13        | 40.63      | 4         | 44.44      | 6        | 7.50       | 23     | 19.01      |
| 2.3 Distributing free of charge within libraries                                                      | 4         | 12.50      | 2         | 22.22      | 68       | 85.00      | 74     | 61.16      |
| 2.4 Others                                                                                            | 1         | 3.13       | -         | -          | 1        | 1.25       | 2      | 1.65       |
| 3. New Books Exhibitions/Books                                                                        |           |            |           |            |          |            |        |            |
| New and Current Contents New                                                                          |           |            |           |            |          |            |        |            |
| 3.1 Placing on bulletin boards or circulating within departments                                      | 22        | 47.83      | -         | -          | 7        | 8.05       | 29     | 20.42      |
| 3.2 Placing on bulletin boards or circulating within offices of Faculty Secretary/ Offices/Institutes | 15        | 34.78      | 4         | 44.44      | 2        | 2.30       | 22     | 15.49      |
| 3.3 Exhibiting within libraries                                                                       | 20        | 43.48      | 5         | 55.56      | 82       | 94.25      | 107    | 73.35      |

**Table 2 The poinion of lecturers, officials and students towards the sutiabilities and Procedures of the library public relations. (contd.)**

| Types of the users/Procedures of accessing information    | Lecturers |            | Officials |            | Students |            | Total  |            |
|-----------------------------------------------------------|-----------|------------|-----------|------------|----------|------------|--------|------------|
|                                                           | Amount    | Percentage | Amount    | Percentage | Amount   | Percentage | Amount | Percentage |
| 4. Library Tours                                          |           |            |           |            |          |            |        |            |
| 4.1 Guiding by librarians                                 | 7         | 30.43      | 3         | 60.00      | 25       | 33.78      | 35     | 34.31      |
| 4.2 Appraching by slides                                  | 13        | 56.52      | -         | -          | 16       | 24.32      | 31     | 30.39      |
| 4.3 Orientating freshies                                  | 6         | 26.09      | 2         | 40.00      | 30       | 40.34      | 31     | 30.39      |
| 4.4 Others                                                | 7         | 30.43      | 1         | 20.00      | 21       | 28.38      | 29     | 28.43      |
| 5. Exhibitions                                            |           |            |           |            |          |            |        |            |
| 5.1 Preparing by libraries                                | 23        | 76.67      | 4         | 36.36      | 76       | 77.55      | 103    | 74.10      |
| 5.2 Coperating with libraries and other offices concerned | 13        | 43.34      | 7         | 63.64      | 53       | 54.08      | 73     | 52.52      |
| 6. Bulletin Boards                                        |           |            |           |            |          |            |        |            |
| 6.1 Dierction and position labels                         | 32        | 56.41      | 5         | 38.46      | 69       | 52.67      | 106    | 52.74      |
| 6.2 Know your library boards                              | 32        | 56.14      | 7         | 53.85      | 54       | 41.22      | 93     | 76.86      |
| 6.3 Today News boards                                     | 46        | 80.70      | 11        | 84.62      | 121      | 92.37      | 176    | 88.56      |
| 6.4 Students service boards                               | 15        | 26.32      | 4         | 30.77      | 64       | 48.85      | 83     | 41.29      |

ภายในสำนักหอสมุด มีผู้ใช้ได้รับทราบข่าวสารมากที่สุด เนื่องจากการจัดป้ายแจ้งข่าวสารอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็น ได้ชัด สะดุดตา และมีเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ใช้บางส่วนต้องการให้ปรับปรุงป้ายแจ้งข่าวสาร ส่วนรูปแบบที่ผู้ใช้ได้รับทราบน้อย คือ การนำชมห้องสมุด เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในรูปแบบนี้มีการเผยแพร่ในระยะเวลาสั้นๆ เพียงปีละครั้ง ในช่วงเปิดภาคการศึกษาต้นประมาณ 1-2 เดือน และผู้ที่มารับการนำชมห้องสมุดส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้ประเภทนิสิต ส่วนผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดพอสมควร จึงไม่สนใจที่จะเข้ารับการนำชมห้องสมุด ทำให้มีผู้รับทราบน้อย

2. จากการเปรียบเทียบความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ 6 รูปแบบ พบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการมีความคิดเห็นว่า ป้ายแจ้งข่าวสารภายในสำนักหอสมุดประเภทป้ายขาววันนี้เป็นวิธีการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรี (2533 : 140) ที่ศึกษาเรื่องการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และพบว่าวิธีการประชาสัมพันธ์ที่อาจารย์รับทราบข่าวสารของห้องสมุดนั้นได้รับทราบจากป้ายประกาศของห้องสมุดมากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะป้ายขาววันนี้เป็นป้ายที่เผยแพร่ข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของผู้ใช้เป็นข่าวสารที่ได้จากหนังสือพิมพ์รายวัน มีความทันสมัยทันเหตุการณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงทุกวัน ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการที่ไม่มีเวลาอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์หรือไม่ได้รับหนังสือพิมพ์รายวันสามารถอ่านข่าวสำคัญๆ และข่าวที่อยู่ในความสนใจได้จากป้ายขาววัน นี้ ทำให้ได้รับความสะดวก และไม่เสียเวลาอ่านมากนัก จึงเป็นที่ได้รับความนิยม ประกอบกับสภาพที่ตั้งเด่น สะดุดตา ผู้ใช้ประเภทนิสิตมีความคิดเห็นว่า การจัดแสดงหนังสือใหม่ภายในสำนักหอสมุดมีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่เข้ามาใช้ห้องสมุด เพราะต้องการใช้หนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อค้นคว้าความรู้ที่ตนต้องการ จึงสนใจที่จะทราบว่าห้องสมุดมีหนังสืออะไรเข้ามาใหม่บ้าง จะได้ขอยืมไปอ่านหาความรู้เพิ่มเติมทำให้สนใจการจัดแสดงหนังสือใหม่ และเป็นวิธีการประชาสัมพันธ์วิธีหนึ่งซึ่งผู้ใช้สามารถสัมผัสได้อย่าง

ใกล้ชิด

3. ในด้านความสัมพันธ์ของผู้ใช้กับวิธีการได้รับข่าวสารส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดและวิธีการได้รับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากผู้ใช้แต่ละประเภทมีความต้องการข่าวสารแตกต่างกัน และระยะเวลาในการมาใช้ห้องสมุดไม่ตรงกัน ทำให้ได้รับข่าวสารแต่ละรูปแบบและวิธีการแตกต่างกัน นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ในการมาใช้ห้องสมุดยังแตกต่างกัน เช่น ต้องการยืมหนังสือมาใช้ห้องสมุด เพราะต้องการสถานที่เงียบๆ อ่านหนังสือ มาทำรายงานค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือในห้องสมุด จึงทำให้ความต้องการข่าวสารที่ห้องสมุดเผยแพร่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสงศรี (2525 : 97) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ต่างกลุ่มกันเห็นว่ารูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่เหมาะสมในการช่วยให้รับทราบข่าวสารที่ควรทราบแตกต่างกัน

4. ในด้านเนื้อหาของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดตามความคิดเห็นของผู้ใช้แต่ละประเภทพบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการมีความคิดเห็นว่า เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดมีเนื้อหาเหมาะสมมากที่สุด ที่เป็นดังนี้เนื่องจากอาจารย์และข้าราชการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดมากกว่านิสิต จึงเห็นว่า เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดมีเนื้อหาที่ให้อรรถประโยชน์เพียงพอต่อความต้องการ และสามารถให้บริการของห้องสมุดได้เป็นอย่างดี ในขณะที่นิสิตมีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดน้อยกว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทข้างต้น เมื่อได้รับการนำชมห้องสมุด ซึ่งช่วยให้เข้าใจวิธีการใช้และการให้บริการต่างๆ ของห้องสมุด ตลอดจนทำให้ทราบตำแหน่งการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ต่างๆ และหน่วยงานต่างๆ ภายในห้องสมุดอย่างใกล้ชิดกว่าการอ่านจากเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด จึงมีความเห็นว่าการนำชมห้องสมุดมีความเหมาะสมทางด้านเนื้อหามากที่สุด

5. จากข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ของแต่ละรูปแบบ ส่วนใหญ่ขาดการกระจายข่าวอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมี

ผลทำให้ผู้ใช้ไม่ได้รับทราบข่าวสารอย่างทั่วถึง และตรงกับสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ได้รับทราบข่าวสารส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่ทราบว่ามีสิ่งแสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ที่ห้องสมุดจัดทำไม่ทั่วถึง เช่น สารแจ้งข่าวที่แจกภายในสำนักหอสมุดซึ่งออกเผยแพร่ทุกวันๆ 15 ของเดือน และจะหมดเมื่อนำออกแจก ประมาณ 3-4 วัน ทำให้ผู้ใช้ที่มาใช้ห้องสมุดในช่วงเวลานอกเหนือจากที่นำสารแจ้งข่าวออกเผยแพร่ไม่ได้รับสารแจ้งข่าวจากวิธีการแจกภายในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรี (2533 : 142) พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการรับทราบข่าวสารของอาจารย์และนิสิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการรับทราบข่าวสารล่าช้า เทคนิคการนำเสนอข่าวไม่ดึงดูด ข่าวสารที่ได้รับไม่น่าสนใจ และไม่ตรงกับความต้องการ และการเผยแพร่ข่าวสารยังไม่ทั่วถึง ดังนั้น วิธีการเผยแพร่ข่าวสารให้ถึงมือผู้ใช้โดยตรงจะช่วยให้ผู้ใช้ได้รับข่าวสารได้มากกว่าที่จะให้ผู้ใช้แสวงหาอ่านเอง โดยเฉพาะผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด จึงควรหาวิธีการในการเผยแพร่ข่าวสารให้ถึงมือผู้ใช้นามากขึ้น ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ห้องสมุดได้รับความสนใจจากผู้เพิ่มขึ้น

6. วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ผู้ใช้ต้องการส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะใกล้ชิดผู้ใช้หรือให้ถึงมือผู้ใช้นามากที่สุด เช่น ให้จัดส่งสารแจ้งข่าวเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ ยังต้องการข่าวสารที่ทันสมัยมีความแปลกใหม่ เด่นสะดุดตา แสดงให้เห็นว่ารูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ขาดความน่าสนใจ นอกจากเผยแพร่ไม่ทั่วถึง ดังนั้น จึงควรปรับปรุงให้ทันสมัยทั้งในด้านรูปแบบวิธีการ และเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และทำให้ผู้ใช้สนใจเข้ามาใช้บริการของห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น

7. ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ประเภทอาจารย์และข้าราชการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องจากผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความต้องการในการใช้ห้องสมุดคล้ายคลึงกัน และมีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดใกล้เคียงกัน ซึ่งแตกต่างจากผู้ใช้ประเภทนิสิตที่มีความต้องการในการใช้ห้องสมุด และประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดแตกต่างจากผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทข้างต้น

8. การเก็บข้อมูลโดยการใช้การสัมภาษณ์ ช่วย

ให้ทราบทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อห้องสมุด นอกเหนือจากจุดมุ่งหมายของการวิจัย ช่วยทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานของห้องสมุดในแง่ต่างๆ และการสัมภาษณ์ ยังช่วยให้เกิดผลดีในแง่ที่ผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ได้สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และช่วยชี้แจงความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ใช้มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ห้องสมุดควรจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพบปะระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ใช้ห้องสมุด ตามโอกาสอันควร ซึ่งจะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยชักจูงให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกที่ดี ช่วยชี้แจงข้อผิดพลาด และแก้ไขในส่วนที่เข้าใจผิด ทำให้เกิดความเข้าใจอันดี ผู้ใช้เกิดความใกล้ชิดกับห้องสมุดและมีส่วนร่วมในกิจกรรมห้องสมุด ซึ่งจะช่วยประชาสัมพันธ์ห้องสมุดได้อีกรูปแบบหนึ่ง

### ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานอย่างเด่นชัด มีงบประมาณที่ใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์โดยตรง มีบุคลากรที่รับผิดชอบ ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านการประชาสัมพันธ์ และปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ได้อย่างเต็มเวลา

2. มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้เกิดความสนใจมากขึ้น

3. ควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ทั้ง 6 รูปแบบให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย และถึงมือผู้ใช้อย่างรวดเร็ว เพิ่มวิธีการประชาสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ เช่น วารสารห้องสมุด การประชาสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ และใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ป้ายประกาศของมหาวิทยาลัย ฯลฯ เพิ่มมากขึ้น

4. ควรปลูกฝังบุคลากรห้องสมุดให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์สามารถดึงดูดผู้ใช้ให้เข้ามาใช้บริการของห้องสมุด และเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดีโดยการจัดอบรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้กับบุคลากรห้องสมุด

5. เปิดโอกาสให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด

6. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ความพึงพอใจและความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฯลฯ

## เอกสารอ้างอิง

- กริช สืบสนธิ์. "อุปสรรคในการประชาสัมพันธ์. นิเทศสาร 3 (มกราคม 2518) 38-43.
- จิฎติ ปิงตระกูล. 2522. การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ศรีมงคล และมะลิ สมบูรณ์. "รายงานผลการวิเคราะห์แบบสอบถามการชมลไลด์ชุดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." ข่าวสารสำนักหอสมุด มช. 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2523) 17-22.
- ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์. 2525. หลักบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- ประธาน รังสิมาภรณ์. "ความหมายของการประชาสัมพันธ์." ส่งเสริมการเกษตร 3 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2518) 3-9.
- ปราณี บุญทวี. 2531. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อป้ายในหอสมุดกลางสถาบันวิทยบริการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี ภูริเทเวศร์. 2533. การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยศึกษาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปริญญาโทศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์ อินแบน. 2528. ความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาหนังสือของนักศึกษาในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แมนมาส ขวลิต และสิรินทร์ ช่วงโชติ. 2517. คู่มือบรรณารักษศาสตร์ กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา.
- วนิดา จินตนาบุรีรักษ์. 2523. การศึกษาปัญหาการใช้บริการหอสมุดกลางของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ศิริ. 2525. การใช้ห้องสมุดเพื่อการวิจัยของข้าราชการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจิตร อาวะกุล. 2522. การประชาสัมพันธ์ : หลักและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิรัช ลภิตันกุล. 2526. การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังศรี ดีศรีแก้ว. 2525. การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุภาพร ชัยธัมมปกรณ์. 2530. พฤติกรรมการรับข่าวสารของผู้ใช้ต่อรูปแบบการสื่อสารด้วยภาษาเขียนของห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร บันศรี. 2517. บรรณารักษศาสตร์ กรุงเทพฯ : ครุสภา
- อำพร ธารรัตน์สกุล. 2529. การวิเคราะห์คู่มือการใช้ห้องสมุดของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุ-

พาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษร  
ศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Culip, Scott M. and Allen H. Center. 1978. *Public  
Relation*. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.

Durey, Peter. "Printed Guide to University Libraries."

*Australian Academic and Research Libraries* 4  
(June 1973) 85-90.

Hill, P.J. and L.P. Turner. 1982. *Evaluation for Tape-  
slide Guide for Library Instruction*. London : The  
Library Association.